

Dr. Varga Zs. András, a Kúria elnökének köszöntő beszéde a 2023. március 2-i nagyköveti villásreggelin

Excellenciás Hölgyeim és Uraim, kedves Vendégek, Hölgyeim és Uraim!

Rendkívüli öröm és megtiszteltetés számomra, hogy üdvözölhetem Önöket a Kúria által szervezett munkareggelin, amelynek elsődleges célja egy olyan platform létrehozása, amely a magyar legfelsőbb bírósági fórum működésének és hatásköreinek jobb megértését szolgálja. Köszönöm, hogy elfogadták meghívásomat és részt vesznek a mai rendezvényünkön.

2023. június 19-én immár a 300. évfordulóját ünnepeljük annak, hogy a Habsburg-dinasztiához tartozó III. Károly király szentesített két olyan törvénycikket, amelyek új bírói állásokat szerveztek a Kúria Hétszemélyes Táblájához, és az ott működő bírót arra kötelezték, hogy háromnaponta jelenjen meg és „a perlekedők kényelmére összeülvén” ítéletet hozzanak, valamint rendelkeztek arról, hogy a Kúria Királyi Táblájának bírói az ünnepek és a törvényszünetek kivételével „folytonosan” jelen legyenek, és a peres feleknek jogot és igazságot szolgáltatassanak. A Kúria két táblája 1724 májusában kezdte meg munkáját Pesten. Egészen addig – legalább a XII. század óta – a Kúriának nem volt állandó székhelye, és nem rendszeresen, hanem csak alkalmanként járt el. Ezt követően a Kúria 1850-ig, majd 1861-től ismét folyamatosan működött.

Magyarország 2012. január 1-je óta hatályos Alaptörvénye értelmében ugyanez a bíróság, a Kúria Magyarország legfőbb bírósági szerve. A 2023-as esztendő kiváló alkalmat nyújt arra, hogy visszatekintsünk a magyar igazságszolgáltatás legfontosabb mérföldköveire, felelevenítsük az ország legfelsőbb ítélkező fórumának tradícióit és történelmi emlékeit, továbbá, hogy tisztelgünk az elmúlt évszázadok kúriai bírói előtt.

A Kúria a politikai rendszer 1990-es évekbeli demokratikus átalakulása óta számos változáson ment keresztül annak érdekében, hogy végre betölthesse legfontosabb feladatát, nevezetesen a joggyakorlat egységének biztosítását. Excellenciás Hölgyeim és Uraim, a magyar igazságszolgáltatásról az imént bemutatott diafilmsor révén tájékozódhattak. A Kúria ma olyan bíróság, amely a klasszikus felülvizsgálati jogkörök gyakorlása mellett a rendes bírósági rendszer csúcsán áll, és első-, másod- és harmadfokú eljárásokban is eljár. Közjogi szempontból azonban a legnagyobb jelentősége abban rejlik, hogy nemcsak az általános hatáskörű bíróságok egyike, amely polgári, gazdasági, munkaügyi, büntető- és közigazgatási ügyekben ítélkezik, hanem alkotmányos feladatai közé tartozik az egységes jogalkalmazás biztosítása is.

A Kúria mint legfelsőbb bíróság kizárólagos közvetítő szerepet tölt be a másik három felsőbb bíróság, nevezetesen az Alkotmánybíróság, az Európai Unió Bírósága és az Emberi Jogok Európai Bírósága és az általános hatáskörű bíróságok között. Ebben a szerepkörében a külső bírói befolyásokat kell kiegyensúlyoznia, ugyanakkor belső viszonyítási pontként kell szolgálnia a többi bíróság számára. Ennek eszközei a Kúria ítéleteinek korlátozott precedenshatása, ami egészen új elem a jogrendszerünkben, valamint a jogegységi panasz eljárás, amely szintén egy újabb garanciális elem.

Excellenciás Hölgyeim és Uraim! Tekintettel arra, hogy a Kúria joggyakorlat-egységesítő tevékenysége kiemelkedő jelentőségű, engedjék meg, hogy felhívjam a figyelmüket a Kúria két legjelentősebb joggyakorlat-egységesítő eszközére, a jogegységi eljárásra és a jogegységi panasz eljárásra.

Annak érdekében, hogy ezekről az eszközökről bővebb tájékoztatást kapjanak, megkérem kollégámat, Dr. Patyi András elnökhelyettes urat, hogy köszöntőm után röviden ismertesse ezeket az eszközöket részletesebben is.

A Kúria előtt álló egyik nagy kihívás jelenleg az igazságügyi reformmal kapcsolatos, a Magyar Kormány és az Európai Bizottság által tárgyalt igazságügyi mérföldkövekkel összefüggésben.

Ami Magyarországnak a Velencei Bizottság és az Európai Bizottság számos ajánlásának való megfelelését illeti, amelyek célja, hogy igazságszolgáltatási rendszerünket az alkalmazandó jogállamisági követelményekhez igazítsuk, az alábbi fejleményekről szeretném tájékoztatni Önöket. 2023 januárjában az Igazságügyi Minisztérium kidolgozott egy jogszabálycsomag-tervezetet, amelyet ezt követően véleményezés céljából megküldött az érintett érdekelt feleknek, így a Kúriának is. A Kúria valamennyi bírója lehetőséget kapott arra, hogy véleményét nyilvánítson a tervezett igazságügyi reformról.

A javaslatok többségét a véleményt nyilvánító kúriai bírók nem támogatták, tekintettel az általuk megfogalmazott számos problémára. Példaként említendő, hogy az Országos Bírói Tanács javasolt szerepe, feladatai és hatáskörei nem felelnek meg a Velencei Bizottság által részletesen kidolgozott európai sztenderdeknek. Itt szükséges kitérni arra, hogy a magyar igazságszolgáltatási rendszer abba a jogcsaládba tartozik, amelyben nem bevett gyakorlat ilyen testület létrehozása. Azt is meg kell említeni, hogy ahol Európában létrehoztak ilyen szervet, ott azt folyamatosan változtatják, és nem alakult ki ennek az igazságügyi igazgatási szervnek egy valóban működőképes modellje. Ez történt Magyarországon is az elmúlt 25 évben. Ezért ez a modell nem tekinthető a bírósági igazgatásban megvalósítandó ideális modellnek. Az Országos Bírói Tanácsban nagy számban vannak járásbíróságokról érkező tagok, akik a legfelsőbb bírósági szintű szakmai tapasztalat hiánya ellenére beleszólnak a Kúria igazgatási ügyeibe, ami Európában is példa nélküli.

Ami az igazságügyi reformot általában véve illeti, a Kúria nincs abban a helyzetben, hogy a Magyar Kormány és az Európai Bizottság által meghatározott mérföldköveket ellenezze, így azokat elfogadja, és azoknak megfelelően fog eljárni, amint azokat az Országgyűlés jogszabályba foglalja.

Másrészt a Kúriának nincs kifogása a Kúria működésére vonatkozó új szabályozással kapcsolatban. Az egyetértés oka az, hogy a Kúria már jelenleg is a javasolt szabályok betűje és szelleme szerint működik. Nemcsak általánosságban, hanem részleteiben is. A Kúria hagyományai sem engednének mást. Példaként említhető egyik hagyományos alapelvünk, amely szerint *„a Kúriának van elnöke, és nem az elnöknek Kúriája”*. Nincs tehát semmi újdonság számunkra, még akkor sem, ha nem igazán örülünk annak, hogy szembesülnünk kell a néhány politikai, civil vagy akár igazságszolgáltatási szervezet részéről tapasztalható bizalmatlansággal.

Végezetül be kell vallanom, hogy nem érezzük túl jól magunkat a politikai színtér közepén. A hatalommegosztás és a jogállamiság lényege az lenne, hogy a bíróságokat megvédjük az átpolitizálódástól, és hogy a bíróságoknak ne kelljen reagálniuk a politikai provokációkra.

Excellenciás Hölgyeim és Uraim, még egyszer köszönöm szépen megtisztelő figyelmüket, és engedjék meg, hogy átadjam a szót kollégámnak, aki tájékoztatni fogja Önöket a joggyakorlat egységesítésének legfontosabb magyarországi eszközeiről.